

NÁVRHY GENERÁLNEHO ADVOKÁTA

L. A. GEELHOED

prednesené 25. marca 2004 (1)

Vec C-269/03

Luxemburské veľkovoľvodstvo

a

Administration de l'enregistrement et des domaines

proti

Vermietungsgesellschaft Objekt Kirchberg SARL

[návrh na začatie prejudiciálneho konania podaný Cour d'appel (Luxembursko)]

„ľenský štát, ktorý svojim platiteľom umožnil zvoliť si zdaťovanie ľinností prenájmu a leasingu nehnuteľností – Odpočet dane zaplatenej na vstupe v plnej výške podmienený získaním predchádzajúceho súhlasu daňového úradu“

I – Úvod

1. Toto konanie sa týka výkladu ustanovení ľlánku 13 ľasti C šiestej smernice Rady 77/388/EHS zo 17. mája 1977 o zosúladiení právnych predpisov ľlenských štátov týkajúcich sa daní z obratu – spoločný systém dane z pridanej hodnoty: jednotný základ jej stanovenia(2) (Ú. v. ES L 145, s. 1, ľalej len „šiesta smernica“). Konkrétne, Cour d'appel (Luxembursko) kladie otázku, ľi je v súlade s ľlánkom 13 ľasťou C šiestej smernice, ak sa podmieni právo na odpočet, ktoré vzniká pri výkone práva na voľbu uvedeného v tomto ľlánku, udelením predchádzajúceho súhlasu, ktorý nemá spätné úľinky. Inými slovami, sudca vnútroštátneho súdu kladie Súdnemu dvoru otázku, ľi sloboda stanovíť podmienky výkonu práva na voľbu, ponechaná ľlenským štátom („ľlenské štáty môžu rozsah práva na voľbu rozhodnutia obmedziť a určiť podrobnosti, kedy sa môže toto právo uplatniť.“) je obmedzená princípom DPH, ktorý spoľíva v práve na odpočet.

II – Právny rámec

A – Právna úprava Spoločensťva

2. ľlánok 13 ľasť B písm. b) a ľasť C šiestej smernice stanovuje:

„B. Iné oslobodenia od dane

Bez toho, aby boli dotknuté ostatné ustanovenia spoločensťva, platí, že ľlenské štáty oslobodia od

dane nasledujúce položky za podmienok, ktoré stanovia na účely zabezpečenia správnej a jednoznačnej aplikácie oslobodení od dane a na účely ochrany pred možnými daňovými únikmi, pred neplatením daní a pred ich zneužívaním:

...

b) prenájímanie nehnuteľného majetku [prenájom a leasing nehnuteľností – *neoficiálny preklad*], s výnimkou:

...

C. Možnosť voľby

Ľenské štáty môžu osobám podliehajúcim dani [platiteľom dane – *neoficiálny preklad*] poskytnúť právo voľby v otázke zdanenia v prípadoch, ak ide o:

a) prenájom a leasing nemovitostí [nehnuteľností – *neoficiálny preklad*];

...

Ľenské štáty môžu rozsah práva na voľbu rozhodnutia obmedziť a určiť podrobnosti, kedy sa môže toto právo uplatniť.“

B – *Vnútroštátna právna úprava*

3. Ľánok 1 nariadenia veľkovejvodstva zo 7. marca 1980, ktoré určuje rozsah a podmienky výkonu práva voľby uplatňovať daň z pridanej hodnoty na činnosti týkajúce sa nehnuteľností (ďalej len „nariadenie veľkovejvodstva“)(3), umožňujú platiteľom dane

„zvoliť si uplatňovanie dane z pridanej hodnoty na tieto činnosti týkajúce sa nehnuteľností:

...

b) ktorákoľvek osoba, ktorá na základe vzájomne dohodnutej písomnej zmluvy poskytuje platiteľovi dane na prenájom alebo na leasing nehnuteľnosť.“

4. Podľa Ľánku 3 nariadenia veľkovejvodstva:

„Právo voľby je možné uplatniť iba vo vzťahu k nehnuteľnosti užívanej výlučne, alebo v prípade zmiešaného užívania, v prevažnej časti... nájomcom pri výkone činností, ktoré ho oprávňujú odpočítať si daň na vstupe...“

5. Ľánok 5 nariadenia veľkovejvodstva stanovuje:

„Osoba vykonávajúca právo voľby musí predložiť úradu pre registráciu na schválenie písomné vyhlásenie o voľbe.

...

V prípade prenájmu je možné uplatňovať daň od prvého dňa mesiaca nasledujúceho po mesiaci, v ktorom bolo vyhlásenie o voľbe odsúhlasené. Správne rozhodnutie musí byť vydané v mesiaci doručenia tohto vyhlásenia.“

6. Ľánok 7 druhý odsek nariadenia veľkovejvodstva stanovuje:

„V prípade výstavby nehnuteľnosti si vlastník môže odpísať daň na vstupe iba odvtedy, keď získal súhlas s vyhlásením o voľbe týkajúci sa... budúceho prenájmu... nehnuteľnosti. Úrad však môže povoliť vlastníčkovi vykonať odpísanie dane na vstupe v nadväznosti na jednotlivé faktúry, ak s istotou preukáže, že podmienka stanovená v článku 3 tohto nariadenia bude splnená a ak sa vlastník zaviazal predložiť vyhlásenie o voľbe v okamihu ukončenia výstavby“.

III – Skutkový stav

7. Spoločnosť s ručením obmedzeným Vermietungsgesellschaft Objekt Kirchberg (ďalej len „VOK“) si odpísala, za roky 1993 a 1994, daň na vstupe týkajúcu sa nehnuteľnosti, ktorú dala do prenájmu, s tým, že účtovala DPH od januára 1993.

8. Dňa 29. júna 1993 VOK poslala úradu pre registrácie a pozemky (ďalej len „úrad“) vyhlásenie s cieľom výkonu práva voľby zdaťovania. Súhlas jej bol udelený 30. júna 1993 s účinnosťou od 1. júla 1993, pričom sa VOK domnievala, že odpísanie DPH mal byť možný už od začiatku doby nájmu (teda od 1. januára 1993).

9. Uplatňujúc článok 5 nariadenia veľkovoľvodstva, úrad neuznal odpísanie DPH vo výške 50 % dane zaplatenej na vstupe z dôvodu, že právo na odpísanie mohlo byť vykonávané iba od dátumu, kedy bol udelený súhlas.

10. Následne úrad vydal platobný výmer, v ktorom z vlastného podnetu vykonal opravy daňových priznaní k DPH.

11. Riadiť úradu na základe sťažnosti, ktorú mu podala VOK, prijal v januári 1998 rozhodnutie, na základe ktorého boli vo februári toho istého roku vydané nové opravné platobné výmery. Riadiť v prvom rade usúdil, že užívanie nehnuteľnosti sa začalo 1. januára 1993.

12. Keďže voľba uplatňovania DPH nadobudla účinnosť až od 1. júla 1993, nájom nehnuteľnosti počas prvej polovice roku 1993 nepodliehal DPH. DPH na vstupe teda mohla byť odpísaná iba vo výške 50 %, čo odôvodňuje opravu daňového priznania za rok 1993. V druhom rade usúdil, že vzhľadom na vykonanú voľbu uplatňovať DPH, mala byť roku 1994 vykonaná druhá oprava, a to, že 9/10 z DPH, ktorá nemohla byť odpísaná roku 1993, je možné odpísať v prospech VOK. V konečnom dôsledku teda nebude možné odpísať 50 % z jednej desatiny DPH zaplatenej na vstupe, čiže 5 % tejto dane zostane na archu VOK.

13. VOK podala následne žalobu proti úradu a štátu Luxemburské veľkovoľvodstvo na Tribunal d'arrondissement (okresný súd) (Luxembursko), ktorej predmetom bol návrh na zrušenie opráv daňových priznaní za roky 1993 a 1994, ktoré vydal úrad z vlastného podnetu. Súd vyhovel návrhu VOK rozsudkom zo 7. novembra 2001.

14. Úrad a štát Luxemburské veľkovoľvodstvo podali odvolanie proti tomuto rozhodnutiu na Cour d'appel (odvolací súd).

15. Cour d'appel sa rozsudkom z 18. júna 2003 rozhodol prerušiť konanie a obrátiť sa na Súdny dvor s touto prejudiciálnou otázkou:

„Umožňuje článok 13 časť C prvý odsek písm. a) šiestej smernice Rady 77/388/ES zo 17. mája 1977 o zosúladení právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa daní z obratu – spoločný systém dane z pridanej hodnoty: jednotný základ jej stanovenia členskému štátu, ktorý využíva možnosť poskytnúť platiteľom dane (v danom členskom štáte) právo voľby zdaťovania prenájmu a leasingu nehnuteľností, stanoví, že úplný odpísanie DPH na vstupe v plnej výške bude podmienený udelením predchádzajúceho súhlasu, ktorý nemá spätné účinky, zo strany daňového

úradu?“

16. Úrad, luxemburská vláda, VOK a Komisia podali podľa článku 20 Štatútu Súdneho dvora ES písomné pripomienky.

IV – Posúdenie

17. Je prípustné, aby členský štát, ktorý využíva možnosť poskytnúť svojim platiteľom právo voľby zdaťovania prenájmu a leasingu nehnuteľností uvedené v článku 13 časti C šiestej smernice, podmienil zdaťovanie týchto činností získaním predchádzajúceho súhlasu zo strany daňového úradu?

18. Odpoveď na túto otázku podstatne závisí od výkladu článku 13 časti C druhého odseku šiestej smernice. Zahŕňa právo obmedziť rozsah práva voľby a určiť podmienky jeho výkonu, ktoré bolo poskytnuté členským štátom, aj právo obmedziť voliteľné uplatňovanie DPH iba na tie činnosti, ktoré sa vykonávajú po udelení súhlasu?

19. VOK a Komisia na jednej strane a úrad a luxemburská vláda na druhej strane zaujali k tejto otázke stanoviská, ktoré sa zdajú byť na prvý pohľad diametrálne protichodné.

20. Tvrdenia VOK a Komisie sa zakladajú na súdnej praxi Súdneho dvora, podľa ktorej je princíp práva na okamžitý odpočet DPH na vstupe v plnej výške jedným zo základných princípov systému DPH.

21. V tomto smere odkazujú najmä na rozsudky Molenheide a i., Schlossstrasse a Breitsohl(4).

22. VOK vyvodzuje z tejto súdnej praxe, že systém kontroly a predchádzajúcich súhlasov, ktorý stanovuje nariadenie veľkovývodstva, nie je na boj proti zneužívaniu a daňovým podvodom potrebný, keďže následná kontrola by mohla byť takisto efektívna alebo aj efektívnejšia ako predbežná kontrola. Toto konanie je preto v rozpore so zásadou proporcionality, ako bolo uvedené najmä v bodoch 45 a 46 už citovaného rozsudku Molenheide a i.

23. VOK usudzuje, že článok 13 časti C šiestej smernice neumožňuje členským štátom zavádzať taký systém súhlasov, aký je predmetom sporu vo veci samej.

24. členské štáty sú síce oprávnené podľa článku 13 časti C určiť základné podmienky výkonu práva voľby pri prenájme, ale keď sú tieto podmienky splnené, ako je tomu v tomto prípade, platia základné princípy DPH ako princíp odpočítateľnosti na vstupe a princíp proporcionality.

25. VOK sa z tohto dôvodu domnieva, že článok 13 časti C prvý odsek písm. a) neumožňuje členským štátom, ktoré využívajú možnosť poskytnúť svojim platiteľom právo voľby zdaťovania prenájmu a leasingu nehnuteľností, podmieniť odpočet DPH na vstupe v plnej výške udelením predchádzajúceho súhlasu, ktorý nemá spätné účinky, zo strany daňového úradu.

26. Komisia dospela k rovnakému záveru ako VOK. Tvrdí najmä, že právo uvedené v článku 13 časti C šiestej smernice nie je absolútne, ale že sa pri jeho výkone musí rešpektovať kontext a celkový zmysel šiestej smernice. Komisia odkazuje v tomto zmysle na rozsudky Becker a Armbricht.(5)

27. Z toho vyvodzuje, že predchádzajúci súhlas, ktorý umožňuje príslušným štátnym orgánom preveriť, či sú splnené podmienky stanovené štátom pre povolenie výkonu voľby, sa zdá byť na prvý pohľad legitímny a nie je v rozpore so žiadnym princípom šiestej smernice.

28. Naproti tomu, pravidlo, ktoré stanovuje, že za?iatok zdanite?nej ?innosti nemôže zodpoveda? skuto?nému za?iatku ?innosti, hoci úrad skonštatoval, že právo vo?by môže byť platne vykonávané, sa Komisii zdá byť zjavne neprimeraným ustanovením. Ak je totiž v takých prípadoch, ako je tento, vyhlásenie zaslané úradu po dátume za?iatku zdanite?nej ?innosti, skuto?nos?, že súhlas nemá spätné ú?inky, má za následok to, že platite?ovi dane je odoprená ?as? jeho práva na odpo?et.
29. Odmietnutie uplat?ovania bežného režimu zda?ovania od skuto?ného za?iatku vykonávania zdanite?nej ?innosti spo?ívajúce v tom, že uvedený súhlas nemá spätné ú?inky, predstavuje teda opatrenie, ktoré nemožno žiadnym spôsobom odôvodni?. Vytvára situáciu, v ktorej je da? na vstupe stále za?ažuje platite?a dane, ?omu je potrebné sa vyhnú?.
30. Skuto?nos?, že tento súhlas nemá spätné ú?inky, nemá navyše žiadne odôvodnenie, pretože za predpokladu, ak by ?lenský štát priznal tomuto súhlasu spätné ú?inky, bola by stále možná aj kontrola ?lenským štátom – prostredníctvom ude?ovania súhlasu – aj prípadné vyrovnanie – na základe ?lánku 20 šiestej smernice – v prípade odmietnutia súhlasu alebo zmeny podmienok vo?by.
31. Úrad a luxemburská vláda uvádzajú, že konanie o udelenie súhlasu, ktoré upravuje nariadenie ve?kovejvodstva, je v súlade s ?lánkom 13 ?as?ou C šiestej smernice. Toto ustanovenie zveruje ?lenským štátom možnosť poskytnú? platite?om dane v danom štáte právo vo?by zda?ovania a stanoví? spôsob uplat?ovania tohto práva, ?ím im poskytuje ve?ký priestor pre vlastnú vo?nú úvahu.
32. Na potvrdenie svojej úvahy odkazujú na už citovaný rozsudok Becker a rozsudok Belgocodex(6).
33. Konanie o udelenie súhlasu je spôsobom uplat?ovania, ktorý neprekra?uje to, ?o dovo?uje ?lánok 13 ?as? C šiestej smernice. Umož?uje úradu preverí?, ?i platitelia dane – prenajímatelia, ktorí si zvolili zda?ovanie, sp??ajú základné podmienky, teda v tomto prípade to, ?i je nájomca sám platite?om dane, ktorý si môže odpo?íta? DPH zaplatenú na vstupe.
34. Luxemburský systém nie je v rozpore so základnými princípmi DPH, ktorým je aj princíp odpo?ítate?nosti dane zaplatenej na vstupe, pretože platite? dane má možnosť predloži? svoje vyhlásenie o vo?be vopred, a získa? tak v tomto prípade súhlas v?as na to, aby mohol ihne? a v plnej výške odpo?íta? DPH zaplatenú na vstupe. Iba za predpokladu, že vyhlásenie je predložené po za?iatku prenájmu nehnute?nosti – v prípade sporu vo veci samej to bolo o šes? mesiacov neskôr – prenajímate? nemôže odpo?íta? okamžite a v plnej výške DPH zaplatenú na vstupe. Musí po?ka?, kým mu bude udelený súhlas úradom a o nápravu vzniknutej situácie môže žiada? až potom.
35. Z toho vyplýva, že hranice možnosti okamžitého odpo?tu DPH na vstupe v plnej výške predstavujú iba nepriamy dôsledok práva vo?by, ktoré je uvedené v ?lánku 13 ?asti C šiestej smernice, a spôsobov výkonu, ktoré s ním súvisia. Cie?om ani dôsledkom konania o udelenie súhlasu prijatého Luxemburským ve?kovejvodstvom nie je prekážka výkonu práva na odpo?et DPH, ktoré je uvedené v šiestej smernici.
36. Úrad a luxemburská vláda dospeli k záveru, že toto konanie je odôvodnené tým, že pre prenajímate?a je dôležité, aby ?o najskôr vedel, že si môže odpo?íta? DPH na vstupe v plnej výške. Takto je teda možné vyhnú? sa neskorším finan?ným ?ažkostiam. Toto konanie slúži zároveň aj cie?u zabezpe?i? presné vybranie dane a vyhnú? sa podvodom a zneužívaním.

37. Zo spisu vyplýva, že luxemburská vláda chcela využiť možnosť uvedenú v článku 13 časti C šiestej smernice, teda vzdať sa oslobodenia od dane, ktorá je stanovená v článku 13 časti B uvedenej smernice vo vzťahu k prenájmu a leasingu nehnuteľností.

38. Podľa znenia nariadenia voľvovodstva, luxemburská vláda podmienila právo voľby platiť dane určitými hranicami a podmienkami.

39. Článok 3 uvedeného nariadenia stanovuje hlavné obmedzenie možnosti zvoliť si zdaťovanie: právo voľby je možné uplatniť iba vo vzťahu k nehnuteľnosti užíwanej výlučne alebo v prípade zmiešaného užívania, v prevažnej časti nájomcom pri výkone činností, ktoré ho oprávňujú odpôítať si daň na vstupe.

40. Existuje teda neoddeliteľné spojenie medzi taxatívnymi podmienkami článku 7 a konaním o udelenie predchádzajúceho súhlasu, ktoré je upravené v článku 5 nariadenia voľvovodstva v tom zmysle, že luxemburský úrad musí mať možnosť vopred preveriť, či hospodárske činnosti, pre ktoré sa žiada uplatňovanie DPH, zodpovedajú podmienkam stanoveným v článku 7 uvedeného nariadenia.

41. Tak úrad a luxemburská vláda, ako aj Komisia vo svojich písomných pripomienkach vyjadrili ako hlavnú myšlienku túto existujúcu spojitosť medzi, na jednej strane, obmedzením práva voľby a, na druhej strane, potrebou preveriť, či sú podmienky výkonu práv a voľby splnené.

42. Na základe toho dospievajú k záveru, že keďže je konanie o udelenie súhlasu logickým dôsledkom oprávnenia členských štátov obmedziť rozsah práv a voľby, samo osebe nie je neprimerané.

43. Toto tvrdenie sa zdá byť v celom rozsahu dôvodné s prihliadnutím na systém článku 13 častí B a C šiestej smernice, v ktorom možnosť udeliť právo voľby stanovená v článku 13 časti C predstavuje výnimku zo širšieho súboru výnimiek uvedených v článku 13 časti B.

44. Rozdielnosť názorov medzi na jednej strane luxemburskými úradmi a na druhej strane VOK-om a Komisiou, sa sústreďuje najmä na článok 5 posledný odsek nariadenia voľvovodstva zo 7. marca 1980. Uplatňovanie tohto ustanovenia by mohlo mať za následok to, že platiť dane by bol zbavený časti svojho práva na odpôet, ktoré je stanovené v článku 17 šiestej smernice. Tento následok sa môže nečakane vyskytnúť najmä v prípade, keď, rovnako ako v tomto spore, je vyhlásenie o voľbe zaslané úradu po dátume začatia zdaniteľnej činnosti.

45. Komisia a VOK zdôraznili, odkazujúc na rozsiahlu ustálenú judikatúru Súdneho dvora, dôležitosť práva na odpôet ako jedného z hlavných princípov systému DPH, do ktorého by členské štáty nemali zasahovať, s výnimkou prípadov, kedy je to nevyhnutné. V tomto prípade sa však neprejavila takáto nevyhnutná potreba. Z toho vyplýva, že skutočnosť, že ustanovenie článku 5 posledného odseku nariadenia voľvovodstva neumožňuje spätné účinky, musí byť kvalifikované ako neprimeraný zásah do princípu práva na odpôet a z tohto dôvodu je v rozpore s právom Spoločenstva.

46. Hoci možno prijať názory Komisie o dôležitosti práva na odpôet, ktoré je kľúčovým prvkom systému DPH, nemožno súhlasiť so záverom, ku ktorému v tomto spore dospela Komisia.

47. Ako Súdny dvor už viackrát(7) potvrdil, členské štáty majú v rámci ustanovenia článku 13 časti C k dispozícii veľký priestor pre vlastnú voľnú úvahu.

48. V zásade je možné, aby členské štáty obmedzili *rationae materiae et temporis* práva voľby

pre platiteľov dane, ako to bolo v tomto prípade. Vecné obmedzenie je uvedené v článku 7 nariadenia veškovejvodstva a časové obmedzenie je uvedené v článku 5 uvedeného nariadenia.

49. Z pohľadu právnej istoty sa zdá, že nariadeniu veškovejvodstva nie je možné nič vytýkať: platitelia dane sa môžu vopred informovať o typoch transakcií, pri ktorých je možné vykonávať právo voľby, o čase, od ktorého bude možné daň uplatňovať a napokon o formálnych podmienkach, ktoré musia na tento účel splniť.

50. Pri skúmaní s prihliadnutím na princíp odpočtu sa zdá, že nariadenie, ako to v prejednávanej veci, je nenapadnuteľné. Každý platiteľ dane, ktorý bude postupovať spôsobom jasne stanoveným v nariadení veškovejvodstva a splní v príslušnom čase formálne podmienky, si môže byť istý, že si bude môcť odpočítať dane zaplatené na vstupe. Za predpokladu, že sa dodrží konanie o udelenie súhlasu, teda toto nariadenie v ničom nebráni princípu odpočtu.

51. Ustanovenie článku 5 posledného odseku nariadenia veškovejvodstva nemá iný cieľ, než definovať moment, kedy sa vykonávané a odsúhlasené právo stáva účinným. Ako správne uviedla luxemburská vláda, cieľom ani účinkom tohto ustanovenia nie je obmedzovať právo na odpočet. V prípade, ak platitelia dane vykonávajú činnosti, ktoré síce patria do rámca, kedy je možné daň uplatňovať, ale v potrebnom čase nevykonali vyhlásenie o voľbe zdaňovania, a nebol im teda udelený súhlas stanovený vnútroštátnou právnou úpravou, má uplatňovanie tohto ustanovenia dopad na právo na odpočet, ale tento dopad nemožno prisudzovať vnútroštátnej právnej úprave, ale správaniu sa platiteľov dane.

52. Za týchto podmienok vnútroštátna právna úprava, akou je táto, nepodmieňuje právo na odpočet udelením predchádzajúceho súhlasu, ktorý nemá spätné účinky. Pokiaľ dodržanie konania o udelenie súhlasu umožní dotknutým platiteľom dane získať okamžitý odpočet dane na vstupe v plnej výške, nemôže byť toto konanie kvalifikované ako neprimerané. Zostáva v medziach toho, čo je potrebné pre dosiahnutie cieľov, ktorými je zabezpečiť presný výber dane a vyhnúť sa podvodom a zneužívaniu. Navyše, toto konanie zodpovedá požiadavkám zásady právnej istoty.

V – Návrh

53. Vzhľadom na vyššie uvedené úvahy navrhujem Súdnemu dvoru odpovedať na otázku položenú vnútroštátnym súdom takto:

Ustanovenia článku 13 časti C prvého odseku písm. a) šiestej smernice Rady č. 77/388/EHS zo 17. mája 1977 o zosúladení právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa daní z obratu – spoločný systém dane z pridanej hodnoty: jednotný základ jej stanovenia nebráni tomu, aby členský štát, ktorý využíva možnosť poskytnúť platiteľom dane v danom členskom štáte právo voľby zdaňovania prenájmu a leasingu nehnuteľností, podmienil uplatňovanie dane získaním predchádzajúceho súhlasu s takouto voľbou, pokiaľ konanie o udelenie súhlasu slúži výlučne na preverenie, či sú splnené právne podmienky a je určené najmä na predchádzanie podvodom a zneužívaniu. Toto konanie o udelenie súhlasu nezasahuje do princípu práva na odpočet, pokiaľ jeho dodržanie zaručuje platiteľovi dane okamžitý odpočet dane na vstupe v plnej výške.

1 – Jazyk prednesu: holandská.

2 – Ú. v. ES L 145, s. 1.

3 – *Mémorial* 1980 A, s. 242.

4 – Rozsudky z 18. decembra 1997 (C-286/94, C-340/95, C-401/95 a C-47/96, Zb. s. I-7281,

bod 47), a z 8. júna 2000 (C-396, Zb. s. I-4279, bod 36, a C-400/98, Zb. s. s. I-4321, bod 34).

5 – Rozsudky z 19. januára 1982 (8/81, Zb. s. 53, bod 38, a zo 4. októbra 1995, C-291/92, Zb. s. I-2775).

6 – Rozsudok z 3. decembra 1998 (C-381/97, Zb. s. I-8153, bod 17).

7 – Medzi inými v rozsudkoch Becker (už citovaný v poznámke pod čiarou 5, bod 38) a Belgocodex (už citovaný v poznámke pod čiarou 6, bod 17).